

Seksuelle script i norske
swingers-miljøer

En kvalitativ intervjustudie

Anne Sofie Bentzen

Hovedoppgave i psykologi

Mai 2012

Veileder: Bente Træen

*Institutt for psykologi
Det helsevitenskapelige fakultet
Universitetet i Tromsø*

Forord

Min egen erfaring med de ulike uttrykk for seksualitet som finnes i samfunnet var lenge svært begrenset, ettersom jeg tilhørte et kristenkonservert miljø og giftet meg allerede som attenåring. Da jeg midt i tyveårene ble singel, oppdaget jeg at det var mye folk gjorde som aldri hadde vært en del av verden slik jeg opplevde den. Dette vakte en nysgjerrighet hos meg omkring de ulike valg mennesker gjør, også i forhold til seksualitet. Gjennom en rekke tilfeldigheter kom jeg i kontakt med en person som hadde kjennskap til det norske swingersmiljøet. Dette gav meg muligheten til å komme nær nok til å få innsikt deres livsstil og skaffe kontakter som senere kunne bidra til prosjektet.

Ideen ble tidlig drøftet med Bente Træen, som senere tok på seg veilederansvar for prosjektet. I samarbeid med henne ble de nødvendige søknader sendt, intervjuguide utformet og teoretiske tilnærminger valgt. Det praktiske arbeidet med prosjektet har jeg gjort alene og inkluderer blant annet rekruttering av informanter, reiser og utførelse av intervjuer på ulike steder og etterhvert transkribering av intervjuene. Veileder har hele tiden vært en viktig støttespiller. Hennes kunnskap både innenfor metoden og innenfor det sexologiske fagfeltet har vært viktig for retningen prosjektet har tatt. Hennes tilbakemeldinger på det skriftlige arbeidet har også vært til stor hjelp.

Dette prosjektet hadde ikke kunnet blitt gjennomført uten hjelp fra en rekke personer. Alle først vil jeg takke min veileder, professor Bente Træen, for hennes optimisme på prosjektets vegne, hennes tro på min evne til å gjennomføre, hennes faglige kompetanse og ikke minst gode humor.

En takk går også til mine medstudenter som villig har diskutert problemstillinger med meg over lunchbordet, på tross av at temaene noen ganger var tilstrekkelig til at man kunne sette maten i vranghalsen.

Videre vil jeg takke de i swingersmiljøet som har brukt sin tid, innflytelse og kunnskap til å hjelpe prosjektet fremover. Uten dem ville rekruttering vært er mareritt.

Sist, men ikke minst vil jeg takke mine tolv informanter som åpent og villig fortalte og forklarte, både intime og personlige ting. Uten dem hadde det ikke vært noen swingers-studie. Jeg vil takke for tilliten de viste meg, og for at de lot meg få innsikt i deres hemmelighet.

Anne Sofie Bentzen, Institutt for psykologi, Universitetet i Tromsø

The image shows two handwritten signatures in black ink. The first signature on the left is 'Anne Sofie Bentzen' and the second signature on the right is 'Bente Træen'. Both are written in a cursive, flowing style.

Anne Sofie Bentzen

Student

Bente Træen

Veileder

Abstract

Formålet med denne studien var fra en fenomenologisk tilnærming å utforske swinging i en norsk kontekst, med fokus på hvilke seksuelle script som gjelder i swinging på ulike sosiale arenaer.

Kvalitative intervjuer med seks menn og seks kvinner ble gjennomført. Av informantene var det fem par, en gift mann og en singel kvinne, rekruttert fra internettgrupper for swingere. En semi-strukturert intervjuguide ble brukt. Informantens opplevelse av fenomenet swinging ble vektlagt, med en bakenforliggende forståelse i tråd med Schutz teori om multiple virkeligheter.

Sjalusi ble ikke rapportert som et vanlig problem. Mulighet til å utforske egen seksualitet, se sin partner ha sex med andre, samt styrket selvbilde, ble rapportert som positive følger. Negative holdninger til mannlig biseksualitet, frykt for seksuelt overførbare infeksjoner og nødvendighet av hemmelighold, ble rapportert som problematiske følger av livsstilen.

Det valide seksuelle scriptet i swingerskulturen var tydelig beskrevet innenfor rammene av swingers-klubbene, og fysiske tilnærmelser hadde hovedrollen i de interpersonlige script. På private arenaer lånte swingers-scriptet elementer fra tilgjengelige script utenfor denne subkulturen, som venne- og kjærestescript i varierende grad. Informantene opplevde at deres fantasier og etablerte intrapsykiske script fikk utløp i atferd på swingers-arenaen. De mente at swinging hadde positiv effekt både for dem personlig, og for deres parforhold. De negative effektene som ble rapportert hadde liten effekt på opplevd livskvalitet.

Abstract

The aim of the study was from a phenomenological approach to explore swinging in a Norwegian context, focusing on sexual scripts in various social arenas.

Qualitative interviews with six men and six women, was conducted. The informants included five heterosexual couples, one married man and one single woman. They were recruited from internet groups for swingers. A semi structured interview guide was used. The participant's experience of the phenomenon of swinging was emphasized, with an underlying understanding in line with Schutz's theory of multiple realities.

Jealousy was not reported as a common problem. The opportunity to explore their own sexuality, see their partner have sex with others as well as enhanced self-esteem, were reported as positive consequences. Negative attitudes of male bisexuality, fear of sexually transmitted infections and the necessity of secrecy, was reported as problematic consequences of the lifestyle.

The valid sexual script in the swinging culture was clearly described in the framework of swingers clubs. Physical approach was most commonly used in interpersonal scripts. On private arenas the swingers script used elements from available scripts from outside the subculture, like friend and dating scripts, to different degrees. The participant's felt that the swinging arena gave them the possibility to try out fantasies, and had room for expressing preestablished intrapsychic scripts. They felt that swinging had positive effects for them personally, as well as for their relationship. The negative effects that were reported had little effect on perceived quality of life.

Innledning

Bakgrunn

Swinging kan defineres som en ikke-monogam seksuell atferd hvor single og par i forpliktende forhold deltar i seksuelle aktiviteter sammen med andre. Fenomenet oppsto i følge litteraturen på 1950-1960 tallet i USA. På denne tiden oppsto en gruppe som ytret sine meninger om en friere seksualitet, og som fikk mye oppmerksomhet for sine meninger. Denne gruppens innflytelse på amerikaneres seksualliv generelt var trolig liten, da diskusjoner om seksualitet i det offentlige rom kun har indirekte påvirkning på hva som betraktes som vanlig seksuell praksis i samfunnet (Gagnon & Simon, 2005). Et konservativt kristent ideal hvor seksualitet kun skulle uttrykkes i ekteskap var normen, og hensikten var reproduksjon. Sex ble av de liberale fremhevet som noe man kunne nyte og ikke bare noe en måtte gjøre for å få barn (Vaillancourt, 2006). Seksuell nytelse ble av disse anerkjent som et legitimt behov og en nødvendig komponent for et godt liv. Samtidig ble de første p-pillene utviklet, noe som ga kvinner mulighet til å beskytte seg mot uønsket graviditet. Dette gjorde konsekvensene av en seksuell praksis som utfordret samfunnsnormene vesentlig mindre.

Mens debatten om en friere seksualitet fremdeles var i startgropen, kom de første Kinsey-rapportene (Kinsey et al., 1948, 1953) som viste at befolkningens seksuelle praksis var mer variert enn moralen tilsa. Rapportene fikk mye kritikk for sin metodikk (Cochran, Mosteller, Tukey, 1954). Etter hvert kom det studier som viste en gradvis liberalisering av holdninger og at det hadde skjedd moderate endringer i seksuell atferd (D'Emilio & Freedman, 1988; Gagnon & Simon, 2005). Vi kan betrakte denne perioden som starten på en liberalisering av samfunnets holdninger til sex. Den seksuelle liberaliseringen er en kontinuerlig pågående prosess, med norske eksempler som avkriminalisering av homofili for menn i 1972 og fjerning av flere tidligere parafilier av diagnosemanualen ICD-10 senest i 2010.

Personer som swinger forholder seg til gruppe og kulturspesifikke normer og regler. Hoveddelen av forskning på swinging er gjort i USA, og det er uvisst hvor

generaliserbare disse funnene er for norske forhold. Swinging i USA og Norge har trolig noe ulike normer og regler, ettersom den seksuelle aktiviteten uttrykkes i to ulike kulturer. Cupido publiserte i 2005 en populærartikkel om swinging i USA, sett med en norsk swingers øyne (Grasmo, 2005). Amerikanske swingere ble her beskrevet som mer heteronormative og mindre utforskende, mindre fortrolige med nakenhet og med større kroppsfokus, enn norske swingere. Det er sannsynlig at kulturelle forskjeller i seksuelle normer og holdninger også gjenspeiles i hvordan swinging praktiseres i ulike land. Mange sentrale grunntrekk vil trolig likevel være de samme på tvers av geografiske grenser.

Moderne swinging skjer på flere arenaer. Som private treff hjemme hos noen, på hotell eller ved deltagelse på swingersklubber. Swinging kan sees som en til dels skjult subkultur i vårt samfunn. De fleste som praktiserer swinging holder sin tilknytning til miljøet hemmelig, og frykter negative sosiale konsekvenser om deres deltagelse skulle komme ut. Uforpliktende sex for single personer er kjent i mange ulike former i Norge i dag, og er relativt utbredt og generelt akseptert (Karlsen, 2011). Par som velger å inkludere andre i sitt seksualliv opplever at det de gjør er ut over det som andre vil akseptere. Å være åpen om en swingende livsstil er derfor uvanlig, og er i all hovedsak forbeholdt de få som fra tid til annen fronter livsstilen.

Tilgang på informasjon om fenomenet er begrenset og kunnskapsnivået om fenomenet er generelt lavt. Tidligere forskning på swinging som fenomen i Norge har ikke vært å finne. Dette prosjektet vil derfor gi det første utdypende bildet av fenomenets form og innhold i den norske konteksten.

Tidligere forskning

Rubin (2001) konkluderer med at swingere er privilegerte, stabile og ellers ordinære samfunnsborgere. Vaillancourt (2006) foreslår at slike stabile individer har lettere for å kunne tåle ikke-normative seksuelle ordninger, og dette forklarer også hvordan de er i stand til å mestre hemmeligholdet.

Noen personlighetstrekk øker sannsynligheten for å ha et ikke-normativt seksualliv. Eksempelvis predikerer et høyt nivå av sensasjonssøkende personlighetstrekk et høyere antall seksualpartnere (Walsh, 1991). Denne typen

personlighetsstruktur er trolig vanlig blant swingere. Sensasjonssøkere trenger mye stimuli for å kunne opprettholde et behagelig nivå av fysisk og emosjonell stimulering (Zuckerman, Eysenck, & Eysenck, 1978). De er ofte utadvendte, kjeder seg lett, er impulsive og handlingsorienterte. Sensasjonssøking korrelerer signifikant med høyere testosteronnivåer, og testosteronnivå korrelerer også positivt med interesse for erotikk. Dette kan være med på å forklare sammenhengen mellom det beskrevne personlighetstrekket og et høyt antall ulike partnere, både for menn og kvinner. De praktiserer også en større bredde av seksuelle aktiviteter, enn de som ikke har slike personlighetstrekk (Zuckerman, Tushup, & Finner, 1976; Zuckerman, Buchsbaum & Murphy, 1980).

Biseksualitet mellom kvinner som swinger er vanlig, men i hovedsak begrenset til anledninger hvor minst en mann, ofte partneren, er til stede (Bergstrand & Williams, 2000). Mannlig biseksualitet er sjelden akseptert, selv blant biseksuelle kvinnelige partnere. På tross av at swingere utfordrer tradisjonelle verdier er det beskrevet liten aksept for mannlig biseksualitet. Heteroseksualitet blant menn synes å være idealet (Vaillancourt, 2006). Baumeister (2000) argumenterer for at kvinners seksualitet er mer plastisk enn menns seksualitet. Han viser til at kvinner har større variasjon på individnivå i forhold til hvilket kjønn de tiltrekkes av. Han trekker også frem at kvinners seksualitet påvirkes mer av kulturelle faktorer, og at seksuell atferd hos kvinner derfor er mer variabel.

Eldre forskning (Long & Shwartz, 1977; Hensel 1973, Jenks 1998) antydnet at kvinner rekrutteres til swinging gjennom sine menn. Popplewell (2006) undersøkte hvordan kvinner blir rekruttert til swingersmiljøet og fant at denne oppfatningen var vanlig hos informantene sine. Data fra nyere studier (Popplewell, 2006; Vaillancourt, 2006) viste derimot at dette ikke var hovedregelen for kvinners rekruttering til miljøet. Det var like vanlig at par fant veien inn sammen, eller at de ble introdusert av en venn av samme kjønn.

Det er vist at par som swinger sammen vanligvis etablerer regler som har til hensikt å beskytte forholdet og forhindre sjalusi (Visser & McDonald, 2007). Reglene inneholder ofte begrensninger på hvilke handlinger som er forbeholdt paret, og hvilke som er akseptert å gjøre med andre partnere. Ofte er den emosjonelle

trofastheten satt høyt. Det er begrensninger på hvor personlige relasjoner det er greit å ha med andre. Ærlighet og åpenhet om alt som skjer i seksuelle situasjoner er viktig og det er nettopp denne åpenheten som gjør det til en felles paraktivitet. Å holde noe hemmelig fra partneren kan oppleves som utroskap. Ved å etablere regler som skiller mellom sex og følelser opplever mange at swinging ikke er en trussel mot forholdet (Visser & McDonald, 2007). En av hovedårsakene til å swinge er muligheten til å se sin faste parter ha sex med andre (Jenks, 1998), noe som ofte blir en oppfyllelse av parets seksuelle fantasier. Bryson (1991) fant at swingere opplever den samme psykologiske og fysiologiske aktivering som ikke-swingere når de ser sin partner sammen med andre, men at de ikke tolker sin opplevelse som et uttrykk for sjalusi. Det kan ut fra dette se ut som swingere kan regulere sjalusi slik at den emosjonelle delen blir minimalisert, samtidig som seksuell sjalusi gjenstår og skaper en ekstra spenning (ibid).

Seksuell tilfredsstillelse, vennskap, selvtillit, frihet og erfaring er ofte fremhevet som positive effekter av swinging (Poppewell, 2006). Å oppleve seg selv som attraktiv hos andre enn ektefellen hevdes å gi økt tilfredshet med egen kropp og utseende (Vaillancourt, 2006). Nytelse og spenning, samt muligheten for å se og å bli sett av andre sto også sentralt. De som deltok opplevde at det styrket deres ekteskap (Jenks, 1998).

Få negative effekter av swinging blir rapportert, men frykt for seksuelt overførbare infeksjoner nevnes ofte i denne sammenheng (ibid). Studier har vist at hemmelighold av swinging er viktig for de som praktiserer det, og mange bekymret seg for at det skulle bli kjent for omgivelsene (Poppewell, 2006; Vaillancourt, 2006). Avsløring ville oppleves som pinlig og skamfullt, og de ønsket å unngå dette. Bekymring for at avsløring skulle føre til represalier fra omgivelsene var ikke vanlig. Vaillancourt (2006) så dette i samband med Foucaults (1978) hypotese om den repressive seksualiteten, som identifiserer samfunnets makt til å begrense og kontrollere uttrykk for seksualitet. I tråd med dette sa informantene at de opplevde frykt for å miste sin status i familien eller i samfunnet, og at dette økte motivasjonen for å opprettholde hemmeligholdet.

Teoretiske perspektiver

Seksuelle script. Seksuell samhandling er sosial samhandling og atferden kan betraktes som styrt av såkalte script. Menneskelig sosial atferd skjer sjelden spontant, og styres av regler og normer relatert til spesifikke kontekster. Selve ideen om at seksuell samhandling styres av script, avviser en vanlig oppfattelse av at det er en helt spesiell, om ikke unik, form for atferd (Simon & Gagnon, 1986). Script fungerer som gruppe og kontekstspesifikke normsett, hvor sosialt aksepterte roller og atferder rettleder individet i sosiale samhandlingsrelasjoner. Seksuell aktivitet henter sin form og mening fra den aktuelle sosiale situasjonen og styres dermed av script. At sex er spontan og ustyrlig i sin natur medfører derfor ikke riktighet (Simon & Gagnon, 2003).

Scriptet har to sentrale funksjoner som muliggjør en ønsket handling (Simon & Gagnon, 1986). Det inneholder sosialt bestemte elementer som definerer situasjonen, de ulike aktørene og forventet atferd, og uten disse elementene ville ingen atferd inntreffe. Scriptet gir individet føringer for hvor, når, hvordan og med hvem det er akseptabelt å delta i seksuell samhandling med. Scriptet bringer sammen begge partnernes seksuelle samhandlinger og forventinger, noe som muliggjør felles opplevelser. Den sosiale meningen som knyttes til en atferd bestemmes av scriptet. Scriptet gir forutsigbarhet for deltagerne ved å gi en definisjon av situasjonen som forteller hva som er forventet atferd, og hvilke tanker og følelser som er akseptable.

Et seksuelt script forteller hvilke situasjoner som er seksuelle og hvilke som ikke er det. Det ser man for eksempel gjennom at situasjoner og kontekster som mammografi og gynekologiske undersøkelser ikke oppleves som seksuelt ladede situasjoner, mens lignende handlinger innenfor en annerledes kontekst vil føre til emosjonelle og fysiologiske responser.

Seksualiteten er skriptet på tre ulike nivåer. Det øverste nivået kalles kulturelle scenarier. Dette er verdier, normer og regler som eksisterer på et kollektivt nivå. De er kjent for alle som lever i samfunnet og læres og internaliseres i sosiale prosesser fra barndommen av. Slike kulturelle scenarier ligger dypt i individene og danner forståelsen fra hva som er rett og galt, godt og dårlig, moralsk og umoralsk,

samt ønsket og uønsket atferd. Det er den allmenne oppfatning av hvordan ulike situasjoner skal behandles. Kulturelle scenarier gir føringer for når ulike roller blir aktuelle, og styrer hvem som har ansvaret, hva som forventes av personen og når et slikt ansvar opphører. Kulturelle scenarier er fleksible nok til å kunne tilpasses stadig skiftende omstendigheter. De fleste slike scenarier har også en aldersavhengig komponent, hvor ulike ting tillates og kreves av ulike aldersgrupper. Forventninger til atferd i en bestemt situasjon er dermed ikke lik for alle som er til stede. Seksuelle roller er blant de som forandrer seg mest avhengig av personens alder (Simon & Gagnon, 1986).

Seksualiteten er også scriptet på et interpersonlig nivå. Det interpersonlige scriptet er at i spesifikke situasjoner gjør spesifikke individer bruk av spesifikke kulturelle scenarier for å guide seg gjennom sosialt og (sub-)kulturelt aksepterte handlinger. Interpersonlige script bruker kulturelle scenarier som rettesnor for atferd og handling. Det interpersonlige scriptet, er at personens ansvar endres fra å være en medspiller i et allerede fastlagt script, til selv å ha innflytelse til å påvirke og endre scriptet slik at det passer til den gjeldende kontekst. Ofte improviserer individene slik at det kan dannes en midlertidig konsensus mellom de involverte partene. Gjennom dette danner de roller som er nødvendige i situasjonen, som samsvarer med forventninger og behov. Slik blir usikkerheten mindre og legitimiteten både for den som har påtatt seg en rolle og de som anerkjenner rollen blir styrket.

I situasjoner hvor individet må gjøre en slik tilpasning skjer ikke denne tilpasningen bare i relasjon til andre, men også i stor grad innad i individet selv. Intrapsykiske script er en indre dialog hvor individet reorganiserer sin virkelighet. Disse scriptene er instruksjoner i hva man tenner på og hva som fremkaller lyst. Motivasjon for å delta i handlingen dannes her ut fra de forestillinger individet har omkring seg selv, sine ønsker, behov og grenser. Her kan personen også skille mellom indre faktorer og rolleforventninger utenfra.

Det er stor forskjell på hvor fremtredende de ulike formene for script er i forskjellige situasjoner, men alle vil være til stede.

Mange seksuelle script læres og internaliseres fra tidlig barndom, hvor seksuelle og ikke-seksuelle situasjoner defineres og barnet lærer hva som er passende og forventet atferd i disse situasjonene (Gagnon & Simon, 2005). En del av læringen er også hemmelighold av seksuell aktivitet som en samfunnsnorm. Læringen om slike seksuelle script begrenses til de former for seksuell samhandling som er åpent akseptert i samfunnet hvor barnet vokser opp. Gjeldende script for andre typer seksuelle situasjoner er ikke tilgjengelige.

Swingers-script. Når noen vurderer å prøve swinging har de ikke det gjeldende scriptet med seg som implisitt kunnskap og scriptet må dermed læres. En del av denne læringen skjer verbalt, enten gjennom informasjon gitt ut fra swingersmiljøer eller gjennom kontakt med aktuelle partnere. Erfaring omkring partnerens handlinger i situasjonen, kombinert med en forståelse av hva som forventes av en selv, stammer i starten fra tilgjengelig informasjon fra andre som praktiserer innenfor det samme scriptet. Sosiale situasjoner hvor det seksuelle aspektet har stor plass viser individets evne til å fylle forventninger, og styrer hvordan individet blir vurdert av andre.

I disse situasjonene er de samme forventningene også viktig for individet selv. Det er trolig forskjeller på individnivå i hvor sterk sammenhengen mellom ytre forventninger og indre forventninger er, og alle vil ikke nødvendigvis påvirkes like mye. Samtidig er det også noen som opplever mer intense forventninger fra seg selv enn det som finnes i situasjonen. I swinging, og spesielt i klubb-situasjoner møtes alle møtes av de samme ytre rammene. Det er rimelig å tenke seg at det er ulikt fra individ til individ hvor sterkt de opplever forventninger ut fra det gjeldende scriptet. Scriptets innhold er felles for deltagerne, men formes etter hvert til script tilpasset for individet ut fra hva individet trenger for å opprettholde seksuell opphisselse. Med utgangspunkt i dette er formålet med studien å utforske swinging i den norske konteksten. Hvilke script gjelder i forhold til swinging på ulike sosiale arenaer?

Metode

Swinging som et norsk fenomen er lite undersøkt. En kvalitativ tilnærming vil kunne gi en grunnleggende forståelse av individenes opplevelse av fenomenet. Gjennom deres historier blir tanker og forestillinger avdekt. Dette gir mulighet til å avdekke meningen individene tillegger sine handlinger og hvilke funksjoner dette har for dem. På bakgrunn av dette ble en fenomenologisk tilnærming valgt.

Fenomenologiske studier bygger på spesifikke filosofiske perspektiver og stammer fra Edmund Husserls filosofiske system som ble utarbeidet på 1930-tallet. Moustakas (1994) brukte dette til å utvikle transendental fenomenologi, som er en metodisk tilnærming som fokuserer på hvordan ting opptrer i bevisstheten. Dette i motsetning til naturvitenskapenes fokus på materiske ting.

Fenomenologisk forskning beskriver en gruppe individers erfaringer med et konsept eller fenomen. Helheten er i fokus, og fenomenet undersøkes fra ulike perspektiver og på flere nivåer. Fokuset er på å finne de beskrivelsene som informantene har felles for å kunne hente ut essensen av fenomenet. Gjennom innhenting av data fra personer som har erfaring med fenomenet forsøker en å skape en beskrivelse av den felles opplevelsen. *Hva* har de opplevd, og *hvordan* har de opplevd det (Creswell, 2007)? Forskeren bruker i tillegg sine egne erfaringer, og anser egne opplevelser som gyldige innspill.

En fenomenologisk tilnærming til swinging egner seg fordi handlingene har en betydning for individene og for deres nære relasjoner. Det var en uttalt målsetning for prosjektet å danne en forståelse for hvordan en slik livsstil oppleves for de involverte. Hvordan tolker de sine opplevelser og relasjoner i en situasjon som avviker fra samfunnsnormen, og hvordan forholder de seg til slike erfaringer?

Fenomenet swinging som det fremstår i denne undersøkelsen er ikke en endelig ramme for hvordan swinging senere bør tolkes eller vil fremstå. Essensen av et fenomen vil alltid påvirkes av tiden og stedet undersøkelsen blir gjort, av individene som inkluderes, deres livssituasjon og særtrekk. I tillegg vil forskeren selv bidra til hvordan fenomenet analyseres og blir fortolket. En annen forsker, i en annen tid og med andre informanter vil ikke nødvendigvis komme frem til de samme

konklusjonene som de som fremkommer her (Moustakas, 1994). I den forstand egner fenomenologiske studier seg i mindre grad til replikasjon og validering av tidligere funn, enn andre former for kvalitativ forskning.

Med utgangspunkt i Husserls arbeid utarbeidet Alfred Schutz teorien om multiple virkeligheter (Schutz, 1945). Fra dette perspektivet forstås fenomener som beskrives ikke av en enkeltstående opplevelse av virkeligheten, men derimot som multiple virkeligheter som blir konstruert og endret av de som opplever den (Lavery, 2003). Virkelighet er ikke noe som finnes «der ute». Virkelighet er noe som dannes lokalt og som er spesifikt konstruert for den gjeldende situasjonen. En virkelighet er ikke mer eller mindre sann, men snarere mer eller mindre påvirket av tilgjengelig informasjon.

Forståelse av multiple virkeligheter dannes gjennom en fusjon av preforståelsen av fenomenet, rammeverket for fortolkningen og de tilgjengelige kilder for informasjon. Resultatet av prosessen blir en konstruksjon, dannet av forskeren og informantene, som reflekterer multiple virkeligheter (ibid).

Rekruttering

Rekruttering av informanter i swingersmiljøer er krevende. De fleste swingere er ikke åpne om sin deltagelse i miljøet, og mange har stor frykt for at det skal bli kjent.

Det ble ikke vurdert som hensiktsmessig å begrense mulige informanter til gifte par slik tidligere forskning har gjort. Grunnen til det er at ekteskap ikke lenger er eneste anerkjente samlivsform slik det var da mye av forskning på swinging ble gjort på 1970-tallet (Jenks, 1998). En slik innsnevring av utvalget ville trolig gi studien lavere validitet, og det ville ikke gjenspeile den faktiske populasjonen. Samtidig gjorde dette valget det vanskeligere å fastslå med relativ sikkerhet at de mulige informantene faktisk praktiserte swinging i den forstand som studien ville undersøke.

Rekrutteringen pågikk i syv måneder, fra august 2011 til februar 2012. De første informantene ble rekruttert via snowballing, det vil si gjennom bekjente i miljøet. Kontakter i miljøet la ut informasjon om prosjektet i lukkede internettgrupper med epostadresse til forfatteren, og gav gjennom dette også sin anbefaling til de andre gruppemedlemmene om å delta. Dette førte til at flere

informanter meldte seg. Informanter ble også bedt om å anbefale sine bekjente å delta i prosjektet. Ingen av informantene ble rekruttert på denne måten og prosjektet er dermed ikke en nettverksstudie.

De som viste interesse for å delta i studien ble tilsendt informasjonsskriv og samtykkeskjema på epost. Både single av begge kjønn og par ble bedt om å delta. Omtrent halvparten av de som ble tilsendt informasjon ble informanter. Flere mulige informanter stilte krav om å få tilsendt spørsmålene i forkant av intervjuet. En slik tilnærming ble vurdert som metodisk problematisk, og disse ble derfor avvist.

Deltagere

Informantene var seks kvinner og seks menn. Kvinnene var mellom 21 og 52 år gamle, med en snittalder på 40,5 år. Mennene var mellom 37 og 51 år, med en snittalder på 44,7 år. Gruppen består av fem heterofile par, en gift mann og en singel kvinne.

Kravet for å bli inkludert i gruppen var at de skulle oppleve seg selv som swingere. Dette ble ikke definert nærmere da det ikke finnes noen klar norm for hva som definerer en swinger, og at den subjektive opplevelsen av å være en swinger i denne sammenheng ble ansett som viktigst. Flere single menn fikk tilsendt informasjon underveis i forløpet, men valgte av ulike årsaker ikke å delta. Informantgruppen hadde derfor ingen single menn. Også single kvinner var det vanskelig å få kontakt med, noe som delvis kan forklares med at det er vesentlig færre single kvinner i miljøet enn det er single menn. Single har ikke nødvendigvis adgang til lukkede grupper for swingere på internett, hvor flere av informantene ble rekruttert fra.

Tabell 1. Oversikt informanter

Menn	Leif 37 år gift	Gabriel 51 år gift	Erik 40 år gift	Roger 50 år samboer	Knut 41 år kjæreste	Torstein 49 år gift
Kvinner	Line 34 år gift	Grete 52 år gift	Ellen 39 år gift	Rakel 49 år samboer	Kaja 21 år kjæreste	Bodil 48 år enslig

Denne studien har ikke tatt for seg demografiske forhold som beskriver swingere, dels fordi det faller utenfor temaet og dels fordi swingersmiljøet i Norge er lite og gjennomiktig. En ønsket ikke å risikere at informanter skulle være gjenkjennbare for de som kjenner miljøet.

Det er grunn til å anta at noen av informantene kjenner til hverandre etter som swingersmiljøet i Norge er av begrenset størrelse. De tilhører trolig ikke samme omgangskrets ut i fra den informasjonen som har kommet frem.

Informantene er bosatt i fem ulike fylker, noe som gir en tilfredsstillende geografisk spredning.

Datainnsamling

Intervjuene ble gjort etter en semi-strukturert intervjuguide. Dybdeintervjuer ble valgt som metode for å gi informantene mulighet til å komme frem med sine opplevelser og tanker omkring swinging.

Før intervjuene signerte informantene på samtykkeskjema (Se vedlegg 1). Alle informanter fikk tilsendt informasjonsskriv på e-post i god tid før intervjuet fant sted. Informanten ble informert både skriftlig og muntlig om at de når som helst kunne trekke sin deltagelse så lenge prosjektet pågikk, uten å måtte oppgi grunn for dette.

Tre intervjuer ble gjort på samtalerom ved Institutt for psykologi. De andre ni intervjuene ble gjort i Oslo-området. To intervjuer ble gjort hjemme hos informantene, to på informantenes hotellrom, to på et lånt kontor, og tre intervjuer ble gjort på forfatterens hotellrom.

Informantene ble bedt om å snakke så fritt og åpent som de ønsket og ble lovet at sensitive personopplysninger ville bli fjernet ved transkribering. Intervjuet var todelt. Første del omhandlet hvordan informanten begynte med swinging og hans/hennes tanker omkring å praktisere det. I den andre delen ble informanten bedt om å ta utgangspunkt i en spesifikk hendelse som skulle være nær i tid og som de opplevde var representativ for deres erfaringer (Se vedlegg 2).

Alle intervjuene ble gjort av forfatter. Intervjuene ble tatt opp med digital lydopptaker av type Olympus WS-200S, transkribert og dernest ble lydopptaket slettet.

Transkribering

Transkriberingsprogramvaren Express Scribe ble brukt. Intervjuene ble transkribert til bokmål. Spesielle dialektord ble forsøkt unngått der det var mulig, men er bevart i de tilfeller hvor mening ville gått tapt. Alle informanter ble gitt pseudonymer. Par fikk alias med samme forbokstav. Stedsnavn, opplysninger om jobb eller lignende og andre mulig identifiserende opplysninger ble anonymisert eller utelatt fra transkripsjonen.

Etiske betraktninger

Prosjektet er forelagt og tilrådd av Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS (NSD). Prosjektet er gjennomført etter de retningslinjer og føringer gitt derfra. Beskyttelse av informantens identitet har vært sterkt vektlagt gjennom hele prosessen. Prosjektet er også søkt godkjent hos Regional etisk komite (REK). REK vurderte at prosjektet ikke behøvde godkjenning fra dem for å kunne gjennomføres.

Dataanalyse

I dataanalysen ble Moustakas beskrivelse av den fenomenologiske analyseprosessen brukt, som beskrevet i Creswell (2007). Dette er en modifisering av Stevick-Colaizzi-Keen metoden som er en praktisk, men noe forenklet prosess. Analysen fulgte stegene som de presenteres under.

Hvert intervju ble gjennomlest flere ganger og signifikante utsagn ble markert med fargekoder etter tema. Signifikante utsagn er de som medvirker til å gi økt forståelse for swinging som fenomen og utsagnene ble behandlet som likeverdige og overlappende. Irrelevante utsagn ble samtidig fjernet fra analysearbeidet, en prosess kalt horisontalisering.

De signifikante utsagnene ble gruppert i meningsenheter etter hvilket tema de kunne grupperes etter. Organisering av data i ulike meningsenheter ble drøftet og endret i samarbeid med veileder, for å få et utvidet perspektiv på materialet. Hovedtemaer og undertemaer ble hentet ut fra meningsenhetene ut i fra hva som ble oppfattet som informantenes viktigste opplevelser. Både de som gikk igjen hos de

fleste, og de som var spesielle for de enkelte. Foreløpige resultater av analysen ble presentert for veileder og hennes tilbakemeldinger bidro til dypere og mer fokusert struktur. Ut i fra dette ble det laget en tekstural beskrivelse, altså en beskrivelse av hva informantene opplevde innenfor hvert tema. Det ble så laget en strukturell beskrivelse, bestående av hvordan erfaringene skjedde, med fokus på konteksten fenomenet oppsto i.

Det ble gjort et tilbakeblikk på hele materialet for å sjekke at alle relevante aspekter av informantenes beskrivelser hadde blitt inkludert analysen.

Til slutt ble det skrevet en samlende beskrivelse av fenomenet hvor de teksturelle og de strukturelle beskrivelsene ble inkludert. Denne beskrev hvordan informantene opplevde fenomenet i sin helhet.

Tabell 2. Eksempel på meningsbærende enheter, kondensering og koding.

Meningsbærende enhet	Kondensert meningsenhet	Koding
<i>Ja, det var vel rett og slett å slippe seksualiteten litt mere løs enn den hadde vært. Selv om jeg hadde godt seksualliv gjennom ekteskapet og sånn, så var det allikevel veldig konformt. Og hadde et ønske om å utforske andre sider ved meg selv og min seksualitet da. Ja. (...) Og etter at jeg da ble alene så sto jeg på timeteren og hoppet ut i et hav av menn.</i>	Ønske om å leve ut seksualitet uten samfunnets begrensninger.	Seksuell frihet, utforskning.
<i>Ja, det har faktisk, man har jo alltid lyst til å bekrefte sitt eget, at man er attraktiv og sånne ting. Og vi, det skjer jo her i miljøet også. Sånn at du begynner faktisk å tro på det. At det er tilfelle. Så du får en liten sånn boost med en gang. En positiv boost.</i>	Søke bekreftelse og styrke selvtillit	Selvbilde
<i>Man må jo bare prøve seg frem og eventuelt spørre hvis man er usikker, men det er jo en hovedregel at hvis man fjerner hånden som er rundt eller sier nei, eller viser med kroppsspråket at man ikke vil, så skal man godta det. Ja, man prøver seg frem.</i>	Beskrivelse av fysiske tilnærmelser i klubbmiljø	Swingers-script i klubbkontekst

Forfatterens funksjon og innvirkning på studien

For at forfatterens egne erfaringer i minst mulig grad skulle påvirke intervjuene som ble gjort og senere analysen av dem, var det viktig å være bevisst på egne holdninger. Fenomenet swinging var ukjent for forfatter frem til forundersøkelsene for prosjektet ble gjort våren 2011.

Forfatter har i prosjektperioden hatt mye kontakt med ulike personer i swingersmiljøet, også personer som ikke er en del av informantgruppen. Som del av forundersøkelsene og i utarbeidelsen av forskningsspørsmålene ble forfatter invitert inn i miljøet av sentrale personer og erfaringer fra dette har påvirket hvordan intervjuguiden senere ble formet og hvilke temaer som ble vektlagt. Forfatter ble gitt innsyn i en del av miljøet og opprettet kontakter som senere bidro til rekruttering. Denne prosessen gav nødvendig bakgrunnskunnskap til å lykkes med rekruttering og til å formulere gode spørsmål.

Samtidig innebar denne delen av prosessen at forfatter ikke lengre hadde en naiv tilnærming til feltet. Personer i swingersmiljøet har brukt sin tid, sine kontakter og sin status i miljøet til å bidra til prosjektet, noe som har vært av stor betydning for forfatter. Den positive og inkluderende mottagelsen fra miljøet har trolig påvirket forfatterens holdninger til både individene og til swinging som fenomen. Selv om det tilstrebes å ha en nøytral holdning til det som studeres, er en viss effekt av dette trolig ikke til å unngå.

Resultater og diskusjon

Temaene som fremkom i analysen av intervjuene er presentert under, hver med sine undertemaer. Det velges av hensyn til flyt i oppgaven å fravike APA standarden med separat presentasjon av resultat og diskusjon. I det følgende vil resultater og diskusjon presenteres i et samlet kapittel. Informantenes opplevelser blir presentert fortløpende under de ulike temaene, med tilhørende diskusjon.

Veien inn i miljøet

Både de kvinnelige og de mannlige informantene oppgav seksuelle fantasier som drivkraft for å oppsøke swingersmiljøet. Overgangen fra fantasi til handling ble beskrevet som glidende, uten de store avgjørende øyeblikkene.

Det var egentlig gjennom internett at vi, vi meldte oss inn på (erotisk nettsamfunn). Vi leste litt, vi hadde noen fantasier om å ha en ekstra person i lag og da var det å søke på nettet og lese litt. Hvordan man skulle gå frem. Og da havnet vi på (erotisk nettsamfunn). Så det var ikke noe mer komplisert enn det. (...) Faktisk så var det begge to som fantaserte om det samme, om jeg ikke husker helt feil. Vi fleipet om det lenge. Og vi fant egentlig at tiden var inne for å gjøre noe nytt og spennende.

Leif (37)

Leifs beskrivelse av deres vei inn i swingersmiljøet er typisk for informantgruppen. Internett spiller en stor rolle. Først for å innhente informasjon og senere for å oppnå kontakt med andre.

Fantasier kan ses som å representere en type intrapsykiske script. Leif beskriver at både han selv og ektefellen hadde hatt fantasier om å inkludere flere personer inn i seksuallivet sitt, noe som bryter med det valide scriptet i vår kultur i forhold til forventninger om monogami og troskap. Line og Leifs interpersonlige script var i utgangspunktet sterkt preget av det valide scriptet de hadde vokst opp med. De hadde hatt et tradisjonelt monogamt ekteskap i mange år før de begynte med swinging. Leif og Line beskrev at de delte intrapsykiske script som tillot mer enn de føringer som lå i det kulturelle scenariet. De utviklet interpersonlige script slik at det tillot handlinger som ikke aksepteres kulturelt, men som stemmer overens med deres fantasier og intrapsykiske script.

Swingings funksjon

Sosial funksjon. Flere av de kvinnelige informantene beskrev seg selv som innadvendte eller sjenerte. Både kvinnene selv og deres partnere snakket om hvordan swinging var en annen type sosial arena hvor de lettere turte å eksponere seg. Dette hadde også påvirket hvordan de oppførte seg i andre situasjoner.

Ellen var mye mer innesluttet. Når er det mer sånn at hvis kjemien er der så snakker hun mer. Hun snakker aldri mye, men hun snakker mer. Og da merker du at hvis kjemien er der, altså, det gjelder i alle sosiale sammenhenger så går alt greit. Mens, i swinging-settinger kan det tenkes at vi treffes uten å veksle noen ord. Og når jeg da merker at hun er, ikke frempå, men åpen og gir uttrykk for at hun liker det som skjer. Så er det et slags, hva skal jeg si, et slags substitutt for det å være frempå i en vanlig sosial sammenheng. For at du ser at det ligger i henne og det kommer frem. Men hadde vi bare vært på vanlige fester så tror jeg at hun ofte har endt opp uten å si så veldig mye. Mens her er det en måte hvor hun kan åpne seg litt og hun kan gi uttrykk for at hun har det godt i den situasjonen, og det er veldig bra.

Erik (40)

Tidligere forskning (Walsh, 1991) antyder at det er en sterk sammenheng mellom å ha sensasjonssøkende personlighetstrekk og et høyt antall sexpartnere. Slike personer oppfattes som blant annet utadvendte og impulsive. For kvinnene i informantgruppen var det lite som tydet på at dette personlighetstrekket var dominerende. Både de selv, og partneren, beskrev dem som introverte. Dette kan skyldes en tilfeldig skjevhet i utvalget.

En annen mulighet er at det er kjønnsforskjeller i hvor nødvendig personlighetstrekk er for å delta i swinging, og at det er mannens personlighetstrekk som i størst grad avgjør om paret deltar eller ikke. Mennene har i stor grad ansvaret for å ta initiativ til seksuell aktivitet (Gagnon & Simon, 2005). Denne ansvarfordelingen finnes også i det valide heteroseksuelle scriptet, og gjenspeiler at til tross for forsøk på å danne egne swinger-script vil rollemønstre fra tidlige innlærte script følge med der det ikke aktivt utfordres. Et par hvor mannen et utadvendt og

sensasjonssøkende vil trolig lykkes i å oppnå kontakt med andre mulige partnere. Scriptet tillater samtidig at kvinnen kan være mer innadvendt, uten at det har innvirkning på parets suksess.

Jeg skjønnte jo at hun var interessert, typen fulgte jo med så det var en slags aksept der. Jeg kjenner Ellen og hvem hun liker, og så at disse her kunne matche. Men spurte selvfølgelig, ikke sant. Ofte er det jeg som spør. Og da spør jeg alle tre. Jeg går ikke ut fra at Ellen følger med. Hun må ta sin selvstendige avgjørelse. Da spør jeg helt enkelt, skal vi gå og finne en madrass, eller gå på et lekerom?

Erik (40)

Eriks beskrivelse av hvordan han oppsøkte kontakt når han praktiserte swinging sammen med Ellen, stemmer overens med antagelsen om at det er mannens personlighetstrekk som styrer. Erik var tydelig, utadvendt, og oppsøkende, og var ikke redd for å ta initiativ. Han styrte situasjonen inn i handlingsmodus, i samsvar med hva som kan forventes av personer med sterke sensasjonssøkende personlighetstrekk.

Erik og Ellen hadde ulike tilnærminger til swinging. Seksuell atferd i seg selv sier lite om hvilke motiver som driver atferden frem, bevisst eller ubevisst. Å lage en fortolkning av individers intrapsykiske script basert på deres seksuelle atferd vil derfor ikke gi mening. Det som kom frem fra intervjuene var at de hadde et tydelig interpersonlig script seg imellom, hvor deres ulike funksjon i swingers-sammenheng var klart definert.

Det overordnede heteroseksuelle scriptet definerer at det er mannens rolle å være initiativtaker til seksuell kontakt. Kvinnens oppgave er å akseptere, eller avvise mannens tilnærmelser (Walsh, 1991). I en swingers-sammenheng skjedde dette vesentlig mer direkte enn i samfunnet for øvrig, men mønsteret var det samme.

Seksuell funksjon. Swingers-miljøet ga mulighet for å utforske egne seksuelle ønsker og behov. I miljøet var det også single menn og kvinner som fant fellesskap og muligheter til seksuell utfoldelse. Disse var akseptert som et tilskudd til

miljøet, men trolig ikke som likeverdige deltagere. Spesielt ble single kvinner ønsket velkommen.

Ja, det var vel rett og slett å slippe seksualiteten litt mere løs enn den hadde vært. Selv om jeg hadde godt seksuelliv gjennom ekteskapet og sånn så var det allikevel veldig konformt. Og hadde et ønske om å utforske andre sider ved meg selv og min seksualitet da. Ja. (...) Og etter at jeg da ble alene så sto jeg på timeteren og hoppet ut i et hav av menn.

Bodil (48)

Bodil hadde gjort en dramatisk endring i sin seksuelle utfoldelse. Hun hadde gått fra å leve i et monogamt ekteskap, til å ha et høyt antall tilfeldige partnere.

Bodils opplevde at hennes intrapsykiske seksuelle script inkluderte seksuelle fantasier, som ikke kunne leves ut innenfor rammene av ekteskapet hun hadde levd i. Intrapsykiske script endres langsomt da de er lite tilgjengelige for direkte påvirkning utenfra (Simon & Gagnon, 1986). Å bli enslig etter et langt ekteskap innebærer en livskrise, hvor noen aspekter av selvet går gjennom en endringsprosess. Slike kriser krever en reforhandling av script som tidligere har vært fastsatt, og scriptet må så reetableres i den nye livssituasjonen (Simon & Gagnon, 1984). I motsetning til intrapsykiske script, er interpersonlige script i stor grad styrt av ytre faktorer og kan derfor endres raskt i tråd med omgivelsenes forventninger (Simon & Gagnon, 1986).

Psykologisk funksjon. Mennene fortalte at swingers-aktiviteten hadde styrket selvbildet deres og de opplevde økt tillit til egne evner som sexpartner. De opplevde også at dette påvirket dem utover de seksuelle settingene. De gav uttrykk for å være mer fornøyde med seg selv og med livet sitt.

Ja, det har faktisk, man har jo alltid lyst til å bekrefte sitt eget, at man er attraktiv og sånne ting. Og vi, det skjer jo her i miljøet også. Sånn at du begynner faktisk å tro på det. At det er tilfelle. Så du får en liten sånn boost med en gang. En positiv boost.

Leif (37)

Å initiere seksuell kontakt vil i alle sammenhenger innebærer en fare for å bli avvist av den ønskede partneren. For å kunne initiere slik kontakt er et visst nivå av selvtillit nødvendig. Walsh (1991) fant at høy selvtillit hos menn korrelerte sterkt med et større antall partnere og antok at det var en kausal sammenheng. Hos kvinner var denne sammenhengen svakere. Høy selvtillit er trolig mer nødvendig for menn for å lykkes i situasjoner hvor seksuell kontakt skal forhandles frem, fordi scriptet pålegger menn å drive kontakten fremover.

Menn i swingersmiljøet opplevde å lykkes i sine tilnærmelser til nye kvinnelige partnere da de ofte befant seg i situasjoner med mange tilgjengelige kvinner. Høy selvtillit førte til flere kontakter, som igjen førte til styrket selvtillit. Informantene beskrev at den styrkede selvtilliten også gjorde seg gjeldene i situasjoner som ikke har med swinging å gjøre.

Swinging i den offentlige sfære

Norge hadde på undersøkelsestidspunktet to fungerende swingersklubber, begge lokalisert i Oslo. Klubbene krevde i hovedsak medlemskap. Par og single kvinner hadde i praksis fri adgang til å besøke klubbene, mens enslige menn ble kvotert inn. Enslige menn betalte mer for å benytte klubbene enn par og kvinner, og hadde ikke adgang alle dager.

Informantene kunne beskrive script som var gjeldende innad i miljøet. Disse var ikke intuitive for nye deltagere. Det høyeste nivået av script i situasjonen, swingers-miljøets kulturelle scenario, danner de felles rammer og forventninger som alle i miljøet må forholde seg til. Klubbene hadde husregler som beskrev dette scriptet og de ble presentert for nye gjester. Reglene definerte hvordan kontakt kunne innledes og hvordan man skulle forholde seg til avvisning.

Man må jo bare prøve seg frem og eventuelt spørre hvis man er usikker, men det er jo en hovedregel at hvis man fjerner hånden som er rundt eller sier nei, eller viser med kroppsspråket at man ikke vil, så skal man godta det. Ja, man prøver seg frem.

Kaja (21)

Scriptet definerte at om en ønsket å kontakte noen som allerede deltok, skulle man ta forsiktig på dem. Den fysiske kontakten skulle være på et ufarlig sted, som på armen eller ryggen. Om hånden ble fjernet eller om personen vendte seg bort, skulle dette tolkes som en avvisning. Om dette ikke skjedde anses det som tillatelse til å fortsette en gradvis tilnærming.

Reglene omhandlet også blant annet rusbruk, hygiene og kondombruk. Personer som ikke holdt seg til reglene ble raskt avvist og den indre justisen på klubben var sterk, spesielt i forhold til å beskytte kvinnene i miljøet.

Husreglene var en manifestasjon av det kulturelle scenario som var utviklet for swinging, og reglene var gjenkjennbare i ulike land og regioner. Denne delen av scriptet var altså ikke spesifikt for norske swingere, men en felles kulturell overbygning for alle som tok del i livsstilen.

Fysisk tilnærming

Informantene fortalte at fysisk tilnærming uten ord var den vanligste formen for tilnærmelser, spesielt på klubber. I en slik situasjon var det ingen kommunikasjon i forkant om sikker sex, preferanser eller grenser. Fysiske tilnærmelser utgjorde hoveddelen av kontakten mellom partene og tolkning av gester var dominerende kommunikasjonsform.

Og så ble det nå noe kos med det paret der da og så kom det mere folk etter hvert og de bare heiv seg med. Jeg mistet egentlig tråden i både hvem som var der og hvor mange som var der. På hvilken måte folk tok kontakt. Det mest vanlige er jo at de, hvis du ikke er i en sånn stand at du kan ha blikk-kontakt så tar de litt på. Og så er det å skyve bort eller la være å skyve bort. Så er man jo bare med i det som foregår.

Rakel (49)

Rakel beskrev en situasjon med mange deltagere og få ytre rammer. Her ble all aktivitet styrt av deltagerens evne til å tolke hverandres signaler i henhold til de meninger som handlinger ble tillagt gjennom scriptet. Det var ingen verbal

kommunikasjon mellom nye partnere i forkant eller underveis. Det kulturelle scriptet inneholdt klare rammer for hva som var ønsket og uønsket atferd.

Selv om swingere ble oppfattet som åpne i seksuell sammenheng, var aktiviteten styrt av klare normer. Det var liten aksept for seksuell aktivitet som fetishisme, bondage, disiplin, dominans og underkastelse, sadisme og masochisme, bedre kjent som BDSM. Med unntak av antall deltagere og motiv for seksuell samhandling lå swinging trolig nær inntil samfunnets norm for hva som anses som akseptabel seksuell aktivitet.

Swinging i den private sfære

Informantene kontaktet andre swingere hovedsakelig gjennom ulike nettsamfunn, som CupidoClub, adultfriendfinder.com og SDC.com. I private settinger skjedde forhandling om intimitet på et mer verbalt nivå. Grenser i forhold til sikker sex, preferanser og uønskede handlinger ble ofte avtalt på forhånd, på mail eller chat i forkant av første møte. Mange møtte nye potensielle partnere for et rent sosialt treff før de tok en avgjørelse om å gå videre eller ikke.

Ja, man sitter og snakker på en bar. Vi var alene. Vi kunne prate så høyt eller så mye vi ville om hva vi hadde lyst til og det gjorde vi. Vi delte jo erfaringer og vi delte fantasier og sånne ting. Det gjør man og det gjør jo at stemningen blir litt annen, det gjør det. Så, vi fant ut at det kanskje kunne være interessant. (...) Ja, faktisk så er det sånn at enten det, eller så ser du på alle fire at vi tenker det samme. Og så blir det bare, ja vi går.

Line (34)

Når et vellykket første møte hadde funnet sted, ble noe av den verbale kommunikasjonen erstattet med den samme form for tilnærmelser som beskrives fra klubbmiljøer, men ofte i et roligere tempo.

Den første invitasjonen vi fikk det var liksom, den andre damen i det forholdet strøk fruen på låret og da strøk hun tilbake og da hadde vi akseptert

Leif (37)

Swingers-script i privat kontekst lånte innhold fra andre tilgjengelige script. Elementer fra samfunnets valide vennskapsscript og heteroseksuelle sjekkescript ble lånt for å skape en gjenkjennbar ramme rundt det første møtet. Swingers-scriptet trådte inn på det punktet hvor noen brukte elementer fra det, slik det er illustrert i sitatet over, som en fysisk berøring mellom kvinnene. Det var trolig først her at swingers-scriptet trådte i kraft med sine gruppespesifikke forventninger og fortolkninger. Dette muliggjorde en videreføring av kontakten i seksuell retning.

Biseksualitet

Alle informantene levde i, eller hadde vært i heterofile parforhold. Det var stor åpenhet for kvinnelig biseksualitet i miljøet, og det var en viss forventning til at kvinner skulle kunne være i seksuell aktivitet med begge kjønn.

Det har egentlig vært veldig greit. Også for at jeg synes damer er veldig erotiske og fine. De er kjempefine. Så det er ikke noe unaturlig. Jeg er ikke noe redd damekropp i det hele tatt, men jeg er ikke bi. Altså, jeg kunne ikke tenke meg å bo sammen med ei dame. Jeg må ha mann, og det er min mann. Jeg synes at det er bare godt å utforske kvinner. Det er noe nytt. Ingen er helt likedan. Alle responderer forskjellig og det er spennende. Det er det.

Line (37)

Alle de kvinnelige informantene var åpne for å ha sex med andre kvinner i en swingerssetting, uten at de nødvendigvis betraktet seg selv som biseksuelle. Informantene opplevde forventninger om biseksualitet for kvinner som lite problematisk. Kvinnene var i mindre grad interessert i å ha sex med en annen kvinne hvis det ikke var menn til stede.

At kvinnene i større grad var interessert i andre kvinner når mannen var til stede, kan tyde på at denne atferden var knyttet til interpersonlige script mellom de to i paret. Om mannen ikke var til stede falt hensikten med atferden bort. Det hevdes ofte at kvinners tenningsmønster ofte er plastisk enn menns (Baumeister, 2000). I tråd med dette kan det tenkes at kvinner i en swingerssetting tilpasser sin atferd i tråd med fantasier som den faste partneren har gitt uttrykk for. Gruppensex er en svært

vanlig seksuell fantasi for menn, og er mindre vanlig blant kvinner (Wilson, 1986). Den biseksuelle handlingen mellom kvinnene så ut til å ha som primær intensjon å tenne den faste mannlige partneren. Fang (1976) fant at kvinner som praktiserte swinging begynte å ha sex med andre kvinner fordi dette var noe ektefellen ønsket, og fordi det var i tråd med sosiale forventninger på swingers-arenaen. Hun fant også at kvinnene etter hvert som de praktiserte det begynte å nyte det selv. Motivasjonen for sex med andre kvinner endret seg, slik at den etter hvert ble basert mer på egne behov.

For menn var forventningene om biseksualitet motsatt.

Det er ingen av oss som reagerer spesielt om noen begynner å ta på oss og jeg kunne for så vidt godt ikke hatt noe imot og tatt litt mer på menn. Men jeg vet at de fleste ikke liker det og de andre tenker akkurat det samme, og så blir det til at man ikke gjør det.

Gabriel (50)

Biseksuell aktivitet mellom menn var ikke akseptert i det organiserte swingersmiljøet. Det var inkludert i husreglene at dette ikke skulle finne sted uten spesielle avtaler, noe som tydeliggjorde hvor sterk denne føringen var. Husreglene fungerte som et kulturelt scenario, aktivt konstruert for å lage overordnede rammer. Et slikt kulturelt scenario står mye svakere enn samfunnets valide script, da det ikke er lært og internalisert i seksuelle sosialiseringprosesser fra tidlig barndom. Det oppleves derfor ikke som naturlig eller selvsagt.

Skillet mellom biseksualitet hos menn og kvinner har lang tradisjon i swingersmiljøet og var fortsatt meget tydelig. Ut fra det innsamlede materialet framkom det at biseksuell aktivitet mellom menn ofte forekom i norske swingersmiljøer, men i all hovedsak på private arenaer. I klubbmiljøer opptrådte mennene som heterofile.

Flere av mennene som ble intervjuet presenterte seg som heterofile, men flere hadde homoseksuelle erfaringer. Ved direkte spørsmål svarte flere av de mannlige informantene at de ønsket å ha mulighet til å ha sex med menn. De opplevde det som

problematisk at dette ikke ble akseptert. Mennenes partnere støttet deres ønske og tok hensyn til dette når de søkte etter nye partnere til treff på private arenaer. Dette funnet står i kontrast til tidligere forskning (Vaillancourt, 2003).

Konsolidering av parforholdet

Flere av parene gav uttrykk for at den seksuelle aktiviteten alene ikke hadde så stor betydning for dem. Opplevelsen av å gjøre noe sammen var viktig. Muligheten til å fantasere om det som skulle skje både i forkant, og i etterkant, ble fremhevet som hovedgevinsten.

Og vi har hatt et veldig bra sexliv før, men nå har vi tilegnet mye. Vi liker veldig mye fantasien. Vi får gjennomført det. Tenk at vi skal treffe ei jente eller et par, så kan vi i realiteten rollespille de tingene før de skjer. Det dannes bilder inne i hodet og det forsterker egentlig det man allerede har. For at når man har sex, så ser man ikke ansiktet. Man bare oppfatter at det er en kvinneperson eller en mannsperson som tar del i det vi skal gjøre. Det er egentlig bare å realisere fantasiene. Og drømmene er drivkraften vår. For vår erfaring sånn sexmessig, er at det gir ikke så veldig mye annet enn opplevelsen.

Leif (37)

De seksuelle handlingene sammen med andre var kun en liten del av deres seksualitet, og forpliktelsen til partner ble ansett som viktigere enn disse opplevelsene. Spesielt de eldre informantene var opptatt av at det vil kunne komme perioder hvor de ikke lengre kunne leve ut sin seksualitet på denne måten. De gav uttrykk for at det ikke ville være aktuelt for den ene og fortsette å swinge, om den andre ikke kunne eller ikke ønsket å delta lengre.

Det hadde vært et savn og en overgang. Men det er jo også en av de tingene som vi har snakket ganske mye oss i mellom om. Og derfor så har vi forberedt oss på at det kan komme dager og situasjoner hvor det ikke er aktuelt lenger og da føler vi at vi har et såpass fint forhold bare oss at vi skal

takle det også. Det skal vi. Men at det kommer til å bli et savn til å begynne med og en overgang, ja det er klart.

Rakel (49)

Relasjonen mellom de to faste partnerne vektlegges sterkt. Bodil (47) fortalte om en tidligere kjæreste:

Det startet jo med at jeg tok med han som aldri hadde vært med på så mye rart før.(...) Så han bare tok et stup. Kasta seg ut. Han hadde aldri hatt det så morsomt. Aldri hatt så fantastisk sexliv før, og det var ikke måte på. Men i den prosessen så glemte han meg.

Bodil avsluttet dette forholdet fordi hun opplevde at hennes følelser ikke ble ivaretatt. Hun fortalte at det ikke var de seksuelle handlingene som var problemet, men at han glemte «osset», det vil si fellesskapet mellom bare de to.

Trolig var dette et utslag av at Bodil og kjæresten ikke hadde skapt et felles interpersonlig script som danner rammer for slik aktivitet. Kjæresten var ny i miljøet og hans handlinger var ikke i overensstemmelse med Bodils forventninger. Disse forventningene stammet fra hennes tidligere erfaringer med swinger-script på ulike nivåer og var i samsvar med det gjeldende scriptet. Kjæresten forholdt seg ikke til dette scriptet. Dette førte til at Bodil avsluttet relasjonen.

Erik og Ellen har swinget sammen helt siden starten av deres forhold. De fortalte om hvordan de håndterer det i sitt forhold og hvordan de har laget enkle regler. De hadde retningslinjer om total åpenhet, kun å gjøre det en selv ønsket, og vetorett på den andres vegne. De uttrykte begge å være veldig fornøyd med sine valg.

Men følte ikke at det var stor risiko, sånn sett. Vi var relativt trygge på hverandre, tross alt. (...)Vi tror at forholdet må være bra og så kan dette, hva skal jeg si, bidra positivt. Et krydder. Det vi har opplevd er at vi har vokst på det. Vi har en, hva skal jeg si, hemmelig. Det at det er en hemmelig hobby i

forhold til alle vanlige venner og familie binder oss litt sammen. Det er liksom vår hemmelighet, vår greie.

Erik (40)

Mange av informantene fortalte at de hadde eller hadde hatt spesielle ting som var forbeholdt de to. For noen var ubeskyttet sex noe som de kun hadde innad i paret og som oppleves som mer personlig. Kyssing på munnen var et tema for mange og flere beskrev at de i perioder ikke kysset andre partnere på munnen eller at andre par de hadde truffet ikke ønsket å kysse. Kyssing ble i disse tilfellene definert som en handling som tilhørte de faste partnernes interpersonlige script, og dermed som en handling upassende for andre relasjoner.

Det kulturelle scenariet setter rammene for hva som tillates innad i miljøet. Det interpersonlige scriptet mellom de to faste partnerene setter begrensninger for hvilke deler av dette som gjelder i deres relasjon, og nye partnere må forholde seg til disse grensene.

Line fortalte om hvordan hun opplevde det da hennes partner praktiserte breathe-control på en annen. Breathe-control, eller erotisk asfyksi som det også kalles, er en form for seksuell lek hvor blodtilførsel til hjernen begrenses, med den hensikt å skape seksuell opphisselse. Line opplevd dette som handlinger forbeholdt relasjonen mellom henne og Leif.

Vi har begynt å teste ut med pustekontroll og sånn. Og jeg synes at han ikke skulle ha gjort det med (henne), første gangen vi har truffet et par. Han gjorde det på henne, liksom. Og jeg syntes det var... (...) Nei, det var mest det at det var våres greie, tenkte jeg da. (...) Jeg så at hun ble helt vill, og jeg så at det er ikke bare jeg som tenner på det. Jeg så at det han gjorde tente henne sånn, og det tente meg også. Så, det var et lite glimt, og så var det borte. Men jeg sa det til han at jeg kjente at det ikke var rett der og da, men at det gikk over.

Line (34)

Line beskrev at hun opplevde at Leif gikk utenfor de grensene de hadde satt sammen, ettersom dette var definert som en handling forbeholdt deres forhold. Samtidig brøt handlingen også med det kulturelle scenariet for swinging, da denne typen seksuell aktivitet er utenfor det som normalt praktiseres. Line opplevde ubehag både i forhold til relasjonen til egen partner og i forhold til at handlingen brøt med kulturelle forventninger og regler.

Klubben

Sexpartnere i swingersmiljøet ble vanligvis ikke oppfattet som en trussel mot forholdet. Spesielt uproblematisk var dette i klubbmiljøer hvor det oftest ikke ble utvekslet noen form for kontaktinformasjon. Flere opplevde at søk etter nye partnere utenfor klubbene tok mye tid og ikke nødvendigvis førte noen vei. De opplevde også at det kunne være en utfordring å finne par hvor begge opplevdes som attraktive. Swingersklubbene gav mulighet til å oppnå kontakt med andre uten tidkrevende forberedelser, og gav også mulighet til å treffe flere mennesker på en gang.

Enkelheten ved klubbmøter ble fremstilt som en stor fordel, og de fleste gav klart uttrykk for at de hadde glede av å se sin partner nyte sex sammen med noen andre. I de fleste tilfellene var den faste partneren så nær at de kunne nå hverandre ved å strekke ut en hånd.

Nei, det er veldig greit det. At han koser seg med noen, det er noe av det som gjør det bra. Å se at han har det bra. Samtidig som jeg vet at han vil at jeg skal ha det bra. (...) Og vi er opptatt av hverandre likevel, altså, vi følger med på hva den andre gjør og er gode med hverandre underveis også. Og viser at vi opplever det samme.

Ellen (39)

Samtidig som paret var i seksuell kontakt med andre forekom handlinger hvor funksjonen var å bekrefte partilhørigheten. Blikkontakt og berøring som uttrykk for kjærlighet er eksempler på slike handlinger, og kan skje samtidig som partneren er i seksuell kontakt med andre. Dette er elementer av swinger-scriptet som bekrefter at tosomheten fremdeles er gjeldende, på tross av at aktiviteten skjer i en større gruppe.

Det interpersonlige swingers-scriptet har ikke rom for emosjonelle uttrykk utover seksuelle følelser og behov, for andre enn den faste partneren. Det begrenses også tidsmessig til den konkrete seksuelle situasjonen.

I private settinger

I private settinger var grensesetting vanskeligere og krevde mer av de enkelte parene. Hvilke grenser og forventninger som var gjeldende i en slik setting var også i mye større grad varierende. Dette åpnet for konflikter mellom par, og mellom partnere.

Ja, så vi hadde det hyggelig da altså, og så var vi over til neste dag. Så hadde vi det hyggelig litt til og så spiste vi frokost sammen og sånn, og så dro vi hjem da. (...) 8-10 uker senere så traff vi hverandre igjen. Hjemme hos dem og da var vi også sammen alle fire. Vi overnattet da også. Gikk en tur dagen etter.(...) Ble litt mer sånn vennskapelig (...) så avtalte vi at de skulle bli med oss på hytta. (...) da begynte hun å diskutere sånn at hun kanskje ikke ville.(...)Hun ville ikke at vi skulle bytte for eksempel, vi skulle konsentrere oss om en av gangen. (...) han konsentrerte seg bare om meg så jeg skjønte ikke helt det. Jeg syntes det ble litt sånn rart.(...) Så reiste vi hjem og så sa vi at det må være opp til dere. For det virket som at de var litt usikre på hva de ville. Så, etterpå så fikk vi beskjed om at nå ville de ikke gjøre sånt på en stund. Så da sa vi det er greit. Og da ble det ikke noe mer. Da traff vi dem tre ganger. Så det er kanskje ikke så helt uvanlig. At det er folk man treffer ikke så mye mer enn det.

Grete (52)

Når relasjonene ble nære og varte over tid mistet det subkulturelle swingers-scriptet noe av sin relevans, mye fordi det bygde på kortvarige og overfladiske forhold. Swingers-scriptet inneholdt ikke rammer og forventninger for langvarige og nære relasjoner mellom par. Allmenngyldige kulturelle heteroseksuelle script ble derfor viktig i økende grad. I en slik situasjon ble rammer, regler og forventninger utydelige. Script for vennskap og kjæresteforhold både på interpersonlig og på kulturelt nivå, ble blandet sammen med script på begge nivå fra swinging. Scriptene

var til dels motstridende, spesielt når det kom til forventninger om hvordan relasjoner skulle utvikle seg.

Grete beskrev i sitatet over hvordan hun opplevde at relasjonene ble mer komplisert etter hvert som de tilbragte mer tid sammen med det andre paret. Relasjoner ble vanligvis brutt når de kom til dette tidspunktet. Grete og Gabriel uttrykte skuffelse når de snakket om slike brutte relasjoner, og uttrykte undring over hvorfor det alltid ble sånn. Trolig skyldtes dette en manglende felles opplevelse og definisjon av hva relasjonen skulle innebære, fordi ingen av de kjente scriptene lengre var brukbare og i overensstemmelse med situasjonen.

Stressorer som følge av swinging

SOI. Samtidig som informantene beskrev glede over sin deltagelse og at det påvirket dem positivt i mange sammenhenger, delte de også en frykt for konsekvenser. Frykt for smitte av seksuelt overførbare infeksjoner (SOI) var et aktuelt tema for alle informantene. Hos informantene i aldersgruppen under 45 år var det ingen som var åpen for å swinge uten kondom. De yngre informantene var velinformert om potensielle sykdommer og praktiserte sikker sex på grunn av risiko for smitte, men også for å unngå uønsket graviditet. Deres bekymringer omkring smitte omhandlet høyfrekvente sykdommer, som klamydia og herpes. Frykten vedvarte selv om de benyttet kondom ved samleie og informantene virket til å være svært klar over smitterisiko ved ulike former for seksuell aktivitet.

I den eldre aldersgruppen var ikke kondombruk like selvsagt.

Vi gjør ikke det når vi er hjemme privat hos folk. Men vi gjør det alltid hvis vi har vært på klubb.(...) Og i utlandet gjør vi det alltid. Det er kanskje irrasjonelt at man gjør det når man er sør for Oslofjorden, men det er nok noe med at det er lettere. Det er mindre komplisert å si at man vil bruke det. Med norske par så er det mange som ikke vil. De synes at det er vanskelig og... (...) Så det er litt dumt. Det er litt dumt. Så da må man se an veldig hvem man er sammen med. Så man ikke roter seg... det har gått helt fint da.

Men man må se an folk skikkelig. Men når man er på klubb sånn som her på (swingersklubb) så er det et absolutt.

Grete (52)

Det var tydelig fra Gretes utsagn at hun var bekymret for smitte, men at det opplevdes vanskelig å be nye partnere bruke kondom. Grete og Gabriel hadde laget sitt eget sett med regler om når kondombruk var påkrevet og ikke. Reglene var i liten grad basert på fakta omkring smittefare, men heller på følelser om hva som opplevdes trygt.

Optimistisk bias og en overdreven opplevelse av å ha kontroll fungerer som en type mestringsstrategi i risikosituasjoner (Træen, Gorecka & Baardsen, 2011). Weinstein (1984) hevdet at urealistisk optimisme har fire ulike dimensjoner. Først, manglende personlig erfaring med problemet. De som har opplevd smitte tidligere har større sannsynlighet for å beskytte seg senere. Faktor nummer to er troen på at problemet kan forhindres ved handling. Altså er muligheten til å kunne beskytte seg med kondom nok til å gi optimisme, selv om kondom ikke blir brukt. Troen på at problemet ikke vil oppstå i fremtiden fordi det ikke har skjedd til nå, er den tredje faktoren. Faktor nummer fire er at individet ikke opplever å løpe noen risiko, fordi problemet er lav-frekvent. Dette gjelder blant annet HIV-smitte blant heterofile i Norge. Disse fire faktorene påvirker beslutningsprosessen og gjør at mange føler seg komfortable med swinge uten kondom i situasjoner hvor det ikke finnes klare påbud.

Informantene praktiserte sikrere sex når de deltok i swinging på ferier sør i Europa. De oppgav at HIV er vanligere i Sør-Europa som begrunnelse for å praktisere sikrere sex. De eldre informantene var ikke spesielt bekymret for andre seksuelt overførbare infeksjoner, da de «går over», eller er som «alle andre virus og bakterier».

Kondombruk var mindre vanlig på private treff enn på klubber. Grete beskrev en opplevelse av at risikoen var lavere når de traff andre swingere privat, enn når de møttes på klubb. Ettersom de fleste swingere trolig er aktive både på klubb og på private treff, er det objektivt sett liten grunn til å tro at smittefaren er lavere i private settinger. På private treff kreves det mer personlig involvering i nye partnere. Dette

gjør at man delvis følger det overordnede heteroseksuelle scriptet, og delvis det som er valid for swinging. I private settinger var swingers-scriptet mindre uttalt enn på klubb. Det var heller ikke alltid kjent for paret i hvor stor grad det andre paret forholdt seg til swingers-scriptet. Forhandlinger om intimitet på en slik arena minner trolig mer om andre mer utbredte former for uforpliktende seksuelle relasjoner. I slike relasjoner vet vi at mange opplever det som vanskelig å be partneren bruke kondom fordi det i dette kan oppfattes en mistenkeliggjøring av partneren, eventuelt en mistenkeliggjøring av en selv som mulig smittebærer (Træen & Gravningen, 2011).

Prestasjonsangst. Blant de eldre informantene kom det frem at det ved noen anledninger var vanskelig å bruke kondom, selv om man ønsket det. De eldste informantene opplevde oftere potensproblemer. For mange var det vanskelig å beholde ereksjonen med kondom på. De møtte også motstand mot å bruke kondom hos nye partnere og valgte da i en del tilfeller ikke å bruke det. Vansker med å få eller holde på ereksjon var et kjent problem blant informantene, også i yngre aldersgrupper. Dette skyldes trolig høye forventninger om seksuell prestasjonsevne. Som Gabriel (51) uttrykte det:

men hvis man tenker at hvis jeg nå får ereksjonssvikt, så løper hun til neste, ikke sant. Så, det er noe med at, hvis det blir litt for voldsomt så kan ... så kan det bli litte granne vanskelig.

Gabriel fortalte at han ofte synes det var vanskelig å skulle prestere seksuelt når det var mange mennesker til stede. Spesielt når de fleste kun var tilskuere og ikke selv deltok. Han fortalte også at han i slike tilfeller søker tilbake til Grete for å finne den tryggheten han trenger for å kunne komme i gang igjen.

Flere av de eldre informantene snakket om frykt for å miste ereksjonen når de må bruke kondom. Potensproblemer, eller i hvert fall frykt for dette var utbredt, spesielt blant middelaldrende menn i swingersmiljøet. Man kan ikke se bort i fra at en del av motstanden mot å bruke kondom handler om angst for ereksjonssvikt, snarere enn manglende frykt for smitte med SOI.

Det interpersonlige swingers-scriptet inkluderte ikke en emosjonell eller støttende komponent slik som et kjærlighetsscript gjør. Scriptet bygde i hovedsak på seksuelle prestasjoner, og hvis denne falt bort hadde mannen ikke lengre noen rolle i situasjonen. Det er ut fra dette forståelig at flere valgte bort sikker sex i de tilfeller hvor de opplevde at dette minsket egen risiko for å ikke kunne prestere.

Hemmelighold. De fleste informantene bekymret seg for at andre skulle få kjennskap til at de praktiserte swinging. Få av informantene var åpne om sin deltagelse, og frykten for å bli avslørt var stor, spesielt i de første årene. De mest erfarne informantene beskrev at de hadde blitt vant til å holde de to delene av livet helt separat.

I begynnelsen så var det nok, ikke slitsomt, men vi var litt mer påpasselige sånn i forhold til mulighet for å avsløres. Etter hvert så får du litt rutine. Du klarer å skille de to tingene i hodet. Ingen av oss er sånn at vi plumper ut med sånn, obs det skulle jeg ikke sagt. Men, det hender jeg selv tenker, når jeg snakker med noen på telefon og begynner å fortelle om hva som skjedde sist helg. Av og til så tar jeg en sånn realitetssjekk, ja, hun swinger, jeg kan si dette.(...) Vi prøver så godt vi kan, at det ikke skal komme frem. Men samtidig så har vi begge tenkt at kommer det frem så står vi for det. Men det vi er redd for er at venner, og kanskje særlig familie virkelig ikke hadde klart å forstå det. Om de hadde kutta oss ut er vanskelig å si, men at vi hadde fått så det holdt. (...) Og jeg tror kanskje mange ville beskyldt meg for å dra Ellen inn i det.

Erik (40)

De fleste informantene fryktet sosiale konsekvenser om det skulle bli kjent at de praktiserte swinging. De uttrykte ikke bare frykt for ubehageligheter for sin egen del, men var også redd for at venner skulle bli mistenkeliggjort på grunn av deres vennskap.

Litt forsiktig i forhold til at vi har funnet ut at det kanskje kan bli et problem at alle vi kjenner kan bli mistenkt. For å komme og besøke oss av seksuelle årsaker. Altså av hensyn til andre rett og slett. Omgangskretsen

forøvrig skal slippe at det blir snakket om dem. Utover det så har vi ikke noe behov for, i hvert fall ikke jeg noe behov for å skjule det.

Rakel (49)

Ingen fortalte om alvorlig bekymring som førte til nedsatt livskvalitet, men samtidig var det tydelig at dette var et stort tema for de fleste i miljøet. Mange hadde klare negative forestillinger om hva som ville skje om folk fikk vite. Av de informantene som var mer åpne om sin livsstil var det lite å finne av den typen faktiske tilbakemeldinger. Dette kan tyde på at frykten for represalier var noe overdrevet, i det minste i en norsk kulturell kontekst. Den største risikoen ved å være åpen eller å bli avslørt som swinger, er trolig tap av status i familien eller andre sosiale institusjoner som er av stor betydning for individets livskvalitet (Vaillancourt, 2006).

Det er den delen med at du ikke kjenner mannfolka i det hele tatt og at det blir veldig mange etter hvert. Ja, for det blir så mange forskjellige.

Kaja (21)

Kaja (21) fortalte at det trolig ville være det høye antallet ulike partnere som ville være den viktigste faktoren om hennes deltagelse ble kjent, og at dette ikke ville bli tatt godt imot blant hennes venner. Herlitz og Ramstedt (2005) fant at kvinner i større grad enn menn mener at sex kun skal skje innenfor rammene av et stabilt forhold. Kvinnene i swingersmiljøet opplevde trolig at deres atferd i større grad avviker fra valide norske heteroseksuelle script, enn mennene gjorde. Det er en vanlig oppfatning av kvinner som har hatt et høyt antall partnere ses i et mer negativt lys enn menn som har hatt det samme antallet, og at et høyt antall partnere for menn kan gi økt status (Muehlenhard & McCoy, 1991). Imidlertid finnes det også eksempler på det motsatte. Marks og Fraley (2005) fant at antall sexpartnere påvirker måten en blir bedømt av andre, men at det ikke er et vesentlig skille mellom menn og kvinner. Mange sexpartnere blir bedømt negativt for begge kjønn, men med noe større styrke for kvinner. Holdninger om at samleie kun skal skje i etablerte forhold er vanligere i de eldre aldersgruppene enn i de yngre (Herlitz & Ramstedt 2005). Det kan derfor forventes en generell endring av denne holdningen med tiden.

Swingers-scriptet bryter med det overordnede seksuelle scriptet om hvordan seksualiteten skal leves ut i den norske kulturelle konteksten. De som følger swingers-scriptet og er åpen om det, vil kunne oppleve reaksjoner fra omverdenen. Verdien av den sosiale komponenten av swinging ble vektlagt i flere sammenhenger (Jenks, 1998). Det kan tenkes at sosiale møter med andre swingere fungerte som en arena for å dele erfaringer, oppleve aksept og fellesskap med likesinnede. Gruppetilhørighet og dannelse av en tilhørende identitet vil øke validiteten til swingers-relaterte script hos individene som deltar. Dette kan medvirke til at de mestrer å leve med motstridende krav og forventninger til seksualitet.

Konklusjon

Informantene beskrev subkulturelle swingers-script som skilte seg fra samfunnets normer for seksualitet og seksuell samhandling, hovedsakelig i forhold til antall partnere og manglende emosjonell involvering i disse. Swingers-scriptet var tydelig beskrevet innenfor rammene av swingers-klubbene, og fysiske tilnærmelser hadde hovedrollen i de interpersonlige script. I private settinger lånte swingers-scriptet i varierende grad elementer fra andre tilgjengelige script, som venne- og kjærestescript. Informantene opplevde at deres fantasier og etablerte intrapsykiske script fikk utløp i atferd på swingersarenaen. Informantene opplevde at swinging hadde positiv effekt, både for dem personlig og for deres parforhold. De negative effektene som ble rapportert hadde liten effekt på opplevd livskvalitet.

Referanser

Baumeister, R. F. (2000) Gender differences in erotic plasticity. The female sex drive as socially flexible and responsive. *Psychological bulletin* 126, (3), 347-374.

Bergstrand, C & Williams, J.B. (2000). Today's alternative marriage styles: The case of swingers. *Electronic Journal of Human Sexuality*, 3, 1-11.

Bryson, J. (1991) Modes of response to jealousy-evoking situations. In P. Salovey (Ed), *The psychology of jealousy and envy* (pp, 178-207) New York. Guilford.

Creswell, J. W. (2007) *Qualitative inquiry & research design, Choosing among five approaches*. Second Edition. Thousand Oaks, California: Sage Publications, Inc.

Cochran, W., Mosteller, F. & Tukey, J.(1954). *Statistical problems of the Kinsey report of sexual behavior in the human male. A report of the American statistical association, committee to advise the national research council, Committee for research in problems of sex*. Washington, DC: American Statistical Association.

D'Emilio, J. og Freedman, E. (1988). *Intimate matters: A history of sexuality in America*. New York: Harper and Row.

Fang, B. (1976). Swinging: In retrospect. *Journal of sex research*, 12, 220-237.

Foucault, M. (1978) *The History of Sexuality: Vol 1. An introduction*. New York: Pantheon.

Gagnon, J.H. & Simon, W. (2005). *Sexual conduct: The social sources of human sexuality* (2.utg). New York, NY: Aldine Transaction

Grasmo, H. (2005). 3000 til swingende sex. *Cupido*, 9. Hentet fra internet 24.03.12.
<http://www.cupido.no/node/203262>

Herlitz, C & Remstedt, K. (2005). Assessment of sexual behavior, sexual attitudes and sexual risk in Sweden (1989-2005) *Archives of Sexual Behavior*, 34, (2), April 219-229.

Jenks. R. J. (1998) Swinging: A review of the literature. *Archives of Sexual Behavior*, 27. (5).

Karlsen, M. (2011). *Friends with benefits. En fenomenologisk studie over seksuelle relasjoner mellom venner*. Masteroppgave. Tromsø: Universitetet i Tromsø

Kinsey. A. C., Pomeroy. W. B., & Martin. C. E. (1948). *Sexual behavior in the human male*. Philadelphia: W. B. Saunders.

Kinsey, A. C., Pomeroy, W. B., Martin. C. E., & Gebhard P. H. (1953). *Sexual behavior in the human female*. Philadelphia: W. B. Saunders.

Laverty. S. M. (2003). Hermeneutic phenomenology and phenomenology: A comparison of historical and methodological considerations. *International Journal of Qualitative Methods*, 3, (2).

Long, J. & Schwartz, P. (1977). *Sexual scripts: The social construction of female sexuality*. Ft. Worth, TX: Harcourt College Pub.

Marks, M. J. & Fraley, R. C. (2005). *The sexual double standard: Fact or Fiction*. *Sex roles*, 52. (3-4). pp 175-186.

Moustakas, C. (1994). *Phenomenological research methods*. Thousand Oaks, CA: Sage publications.

Muehlenhard. C. L. & McCoy, M. L. (1991). The sexual double standard and women's communication about sex. *Psychology of Women Quarterly*; 15 (3) pp 447-461.

Popplewell, M. (2006) *Women in the lifestyle: A qualitative look at the perceptions, attitudes and experiences of women who swing*. Masters thesis & specialist projects. Paper 257. Bowling Green, Kentucky: Western Kentucky University

Rubin, R. H. (2001). Alternative lifestyles revisited, or whatever happened to swingers, group marriages, and communes? *Journal of Family Issues*, 22, 711-727.

Schutz, A. (1945). *On multiple realities. Philosophy and Phenomenological Research*, 5. (4). 533-576.

Simon, W. & Gagnon, J. H. (1984) Sexual scripts. *Society*, 22, (1), 53-60

Simon, W. & Gagnon, J.H. (2003) Sexual scripts: Origins, influences and changes. *Qualitative Sociology*, 26, 491-497.

Simon, W. & Gagnon, J.H. (1986) Sexual scripts: Performance and change. *Archives of sexual behavior*, 15, (2), 97-120.

Træen, B., Gorecka, M. M., & Baardsen, J. (2011). Vurdering av smitterisiko for klamydia og hiv i et nettutvalg av unge voksne i Norge. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 48, 426-435.

Træen, B. & Gravningen, K. (2011). The use of protection for sexually transmitted infections (STIs) and unwanted pregnancy among Norwegian heterosexual young adults 2009. *Sexuality & Culture* 15, 195-212. DOI 10.1007/s 12119-011-9090-5

Vaillancourt, T.V. (2006). *Reconstructing the meaning of fidelity: A qualitative inquiry into swinging relationships*. Blacksburg, VA: Virginia Polytechnic Institute & State University

Visser, R., & McDonald, D. (2007). Swings and roundabouts: Management of jealousy in heterosexual swinging couples. *British Journal of Psychology*, *46*, 459-476

Walsh, A. (1991). Self-esteem and sexual behavior: Exploring gender differences. *Sex Roles*, *25*, 441-450.

Weinstein, N. D. (1984). Why it won't happen to me: perceptions of risk factors and susceptibility. *Health Psychology*, *3*, 431-457.

Wilson, G. D. (1986). Male-female differences in sexual activity, enjoyment and fantasies. *Person. Individ.* *8*, 125-127.

Zuckerman, M., Buchbaum, M., & Murphy, D., (1980). Sensation-seeking and its biological correlates, *Psychological Bulletin*, *88*, 187-214.

Zuckerman, M., Eysenck, S., & Eysenck, H. (1978). Sensation-seeking in England and America. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, *46*, 139-149.

Zuckerman, M., Tushup, R., & Finner, S. (1976). Sexual attitudes and experience: Attitudes and personality correlates and changes produced by a course in sexuality. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, *44*, 7-19.